

Seletuskiri
haridus- ja teadusministri 25. septembri 2015. a
käskkirja nr 357 „Toetuse andmise tingimuste
kehtestamine tegevuse „Teaduse populariseerimine
„TeaMe+““ elluviimiseks” muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Käskkirja muudetakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus § 16 lõike 1 alusel ning „TeaMe+“ lisa kinnitatakse uue terviktekstina.

Haridus- ja teadusministri 25. septembri 2015. a käskkirja nr 357 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Teaduse populariseerimine „TeaMe+““ elluviimiseks” muutmise eelnõus (edaspidi ka *TAT*) tehtavad muudatused on põhiliselt seotud tegevuse eelarve suurendamisega, tekstis kasutatava terminoloogia täpsustamisega ja koostööpartneri nime muutmisega. Samuti on korrigeeritud tegevuste spetsiifilisi tulemus- ja väljundnäitajaid ja täiendatud toetuse andmise tingimusi vaiete lahendamise korraga. Nimelt 1. septembrist 2020. a hakkab rakendusüksus ehk Riigi Tugiteenuste Keskus vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 51 lõikele 2 lahendama rakendusüksuse otsuse või toimingu peale esitatud vaideid. Seni tegi seda rakendusasutus ehk Haridus- ja Teadusministeerium.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi teadusosakonna peaekspert Pille Pikker (7350 215, pille.pikker@hm.ee), rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (7350 279, inge.oopkaup@hm.ee), rahandusosakonna finantsekspert Pirkko Kulanurm (7350 161, pirkko.kulanurm@hm.ee) ja õigusosakonna õigusnõunik Kadi Molder (7350 234, kadi.molder@hm.ee). Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud „TeaMe+“ tegevuste elluviija SA Eesti Teadusagentuur (edaspidi *ETA*) ettepanekutest.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu muudab „TeaMe+“ lisa ja kinnitab selle uue terviktekstina. Lisas tehakse muudatused järgmistes punktides:

Punktis 2 lisatakse mõiste „inseneeria“. Varasemalt ei ole seda defineeritud, kuid oma tegevustes viidatakse sageli inseneeriale. Terminit kasutatakse 3. tegevuse kontekstis ning seetõttu on oluline, et ka mõiste oleks defineeritud.

Mõiste „karjäärinõustaja“ asendatakse mõistega „karjäärispetsialist“, kuna seoses karjäärinõustamis süsteemi ümberkorraldamisega karjääriteenuste reformi käigus, on Töötukassa ekspertide hinnangul erinevates organisatsioonides karjääritemaatikaga tegelevate spetsialistide üldnimetuseks kõige sobilikum kasutada terminit „karjäärispetsialist“. Vastav termin on dokumendis läbivalt parandatud.

Mõiste „loodusteaduslik kirjaoskus (=LTT kirjaoskus)“, lisatakse sõna „tähendab“, sest nii on grammatiliselt korrektsem.

Lisatakse mõiste „teaduskommunikatsioon“. Varasemalt ei ole seda mõistet defineeritud, kuid tekstis on kasutatud. 2019. aastal valmis TeaMe+ tegevusena teaduskommunikatsiooni strateegia, kus antud mõiste defineeriti. Eeltoodud mõiste on paslik ära märkida ka antud toetuse andmise tingimuste dokumendis.

Punktis 4.2 muudetakse partneri nime. Seoses MTÜ Eesti Ajalehtede Liidu nime vahetusega on vajalik korrigeerida nimi ka toetuse andmise käskkirjas. Partneri uus nimi on MTÜ Eesti Meediaettevõtete Liit ning muudatus tehakse läbivalt terves dokumendis.

Punktis 5 lisatakse alapunktid 5.1.6 ja 5.1.8 ning 5.6. Senine käskkirja alapunkt 5.1.6 loetakse alapunktiks 5.1.7. Alapunktide lisamisega laiendatakse toetuse andmise eesmärkide sihtgruppe ning toetatakse teadmispõhiste teadustulemuste levitamist. Tuuakse välja, et TeaMe+ tegevused toetavad valminud teaduskommunikatsiooni strateegia 2020-2025 „Eesti teab“ elluviimist.

Punktis 6 lisatakse sihtrühmana ka avaliku teenistuse töötajad ning asutuste, mille tegevusala kood Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori järgi on 72 (teadus- ja arendustegevus), töötajad, kellelt sageli pärineb elanikkonnale edastatav info.

Punkti 7.3 alajaotuses 1) a) eemaldatakse „Facebooki grupis“ ning asendatakse see väljendiga „sotsiaalmeedia kanalites“. Muudatus tehakse põhjusel, et sotsiaalmeedia on pidevalt ja kiiresti arenev meedium ning noorte sihtrühm liigub aja jooksul erinevate kanalite vahel, on oluline oma infoga olla just neis kanalites, kus sihtrühm liigub. Seetõttu tuleb tegevuse tõhusust silmas pidades vajalikuks kaasata ka teisi sotsiaalmeedia kanaleid (nt Instagram jmt) lisaks algselt välja toodud Facebookile.

Karjäärinõustamis süsteemi reformimise tulemusel on oluliseks koostööpartneriks Eesti Töötukassa, loodav Haridus- ja Noorteamet ning ka Kutsekoda. Sellest tulenevalt on oluline muuta toetuse andmise tingimuste teksti nii, et see asjaolu oleks kajastatud. Tegevus 2 kirjeldust kaasajastatakse vastavalt toimunud muudatustele.

Punkti 7.4 (Tegevus 3 Teadus- ja tehnoloogiapakti tegevuste koordineerimine. Koolide ja ettevõtete vahelise koostöö arendamine.) **alajaotuses c)** sõnastatakse ümber lause. Tulenevalt teadus- ja tehnoloogiapakti poliitilise toetuse kadumisest on ilmnunud, et vajalikku kriitilist massi kohalikest omavalitsustest, avaliku- ja erasektori organisatsioonidest ning valdkondlikest erialaliitidest ei õnnestu pakti võrgustikku koondada, et vaid võrgustiku tegevuse raames pakti eesmärged ellu viia. See tingis vajaduse pakti tegevuste ümbermõtestamiseks ning fookuseerimiseks. Otsustati, et pakti eesmärkide saavutamiseks võimendatakse paktiga liitunute tegevusi, kuid teavitustööd tehakse ka valdkondlike kaasamõtlejate tegutsemise osas, et valdkonna tuntust suurendada ning karjääriteadlikkust tõsta.

Valdkonnasisese koostöö parandamiseks kaasatakse võrgustiku kohtumistesse ja üritustesse lisaks liitunutele ka aktiivselt kaasamõtlevaid ning tegutsevaid organisatsioone.

Sama punkti **alajaotuses d)** tehakse muudatus sõnastuses, kuna teadus- ja tehnoloogia paktiga liitujate hulk on jäänud tagasihoidlikuks, mistõttu ei olnud mõttekas moodustada eraldi nõuandvat kogu. Pakti rakendamise toetamiseks peetakse nõu nii paktiga liitunutega kui ka ametlikult mitte liitunud, kuid aktiivselt kaasa mõtleivate ning tegutsevate valdkondlike üksuste ning organisatsioonidega.

Praktiline kogemus näitas, et artiklite kirjutamise aktiivsus pakti partnerite poolt jäi väga tagasihoidlikuks ning teavitussaktiivsuse hoidmise huvides töötab paremini korraldus, kus elluviija korraldab tutvustavate artiklite kirjutamise pakti partneritest ning muudest valdkondlikest tegevustest.

Punkti 7.5 (Tegevus 4 Teadushuvihariduse, uurimusliku õppe ja LTT kirjaoskuse arendamine.) tegevust täpsustatakse ja lisatakse täpsustusena teadushariduse konverentside korraldamine. Lisaks korraldatakse tehnoloogiaalaseid võrgustikutegevusi koolide uurimustööde koordinaatoritele.

Punktis 7.6 tehakse muudatus partneri nimes ning täiendatakse teksti vastavalt meetme nõukojas kokkulepitule.

Punkti 7.7 (Tegevus 6 Teaduse populariseerimise ja teaduskommunikatsiooni edendamine.) täiendatakse mõistega „teaduskommunikatsioon“ ning täpsustatakse elluviidavaid tegevusi. Teaduskommunikatsiooni mõiste sissetoomine hõlbustab ühesuguse arusaama kujunemist. 2019. aastal valmis programmi raames teaduskommunikatsiooni strateegia ning käesoleva meetme pikendusperioodil viiakse ellu strateegias seatud eesmärged. Töötatakse välja materjale teaduse populariseerimiseks ja teaduskommunikatsiooni edendamiseks.

Punkti 7.8 alategevuses 7.1 (Noorte teadlaste arendamine) korrigeeritakse teksti ning viiakse see kooskõlla tegelikkusega. Eesti Rahvusringhäälingu haridus- ja teadussaadete toimetuse likvideeriti 2017. aastal, kuid koostöö ERR-ga jätkub.

Teaduse populariseerimise praktilised kursused on osutunud sedavõrd populaarseks, et seatud sihttase aastaks 2020 ületatakse ca 100 doktorandi ja noorteadlase võrra. Seoses esialgselt seatud sihttaseme ületamisega korrigeeritakse ka teised tegevuse spetsiifilised väljundnäitajad.

Punktis 8.1 korrigeeritakse tegevuste spetsiifilised väljund- ja tulemusnäitajad, kuna tegevused on osutunud populaarseks, tegevuste elluviimine on olnud tõhus, siis esialgu seatud sihttasemed on enamasti ületatud. Näitajate sihttasemed korrigeeritakse tegelikkusele vastavaks.

Tulemusnäitaja tegevusele 1 varasem selgitus on olnud kaheti mõistetav – valemi lõpp on eksitav ja vastuolus väljundnäitajates toodud suurusjärkudega, seetõttu korrigeeritakse ka tulemusnäitaja mõõtmise selgitust.

Punktis 9.1. täpsustatakse arusaadavuse huvides TeaMe+ nõukoja tegevust. Nõukoja koosseisus tehakse muudatus ja sellest arvatakse välja elluviija esindaja. Ei ole otstarbekas üheaegselt olla toetatavate tegevuste elluviija ja nende elluviimiseks suuniste andja.

Punktis 11. täpsustatakse tegevuste abikõlblikkuse perioodi kuni 31. detsembrini 2022 seoses tegevuste olulisusega ühiskonnas.

Punktis 12., 12.1 ja 12.2 korrigeeritakse tegevuste eelarvet seoses elluviidavate tegevuste pikendamise kuni 31. detsembrini 2022. Eelarve suureneb 1 000 000 euro ulatuses sh Euroopa Regionaalfondi vahendid summas 892 439 eurot ja riiklik kaasfinantseering 94 962 eurot ning omafinantseering 12 600 eurot. Uus eelarve on 5 126 292 eurot.

Muudatusega võetakse kasutusele 4.1.5 meetme kohustustega katmata vahendid summas 33 606 eurot (EL toetus 18 588 eurot, riiklik kaasfinantseering 2418 eurot ja omafinantseering 12 600 eurot) ning meetmesse lisatakse täiendavad vahendid tegevuse 4.1.3 „Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine“ eelarvest summas 966 394 eurot (EL toetus 873 850 eurot ja riiklik kaasfinantseering 92 544 eurot). Muudatuse tulemusel muutuvad finantseerimismäärad: tegevuses 4.1.3 omafinantseeringu osakaal suureneb ja tegevuses 4.1.5 omafinantseeringu osakaal väheneb. Täpsem finantsallikate jaotus on järgmine:

Meetme tegevus 4.1.5	Kokku	EL	Riiklik kaasfinantseering	Omafinantseering
Vabariigi Valitsuse meetmete nimekiri "Teaduse populariseerimine"	5 677 461	4 825 842	567 746	283 873
Teaduse populariseerimine "TeaMe+" võetud kohustused	4 126 292	3 691 010	417 508	17 773
Teeme+ avatud taotlusvooru võetud kohustused	1 513 435	1 116 243	147 820	249 372
Teaduse populariseerimise tegevuse vabad vahendid	37 734	18 588	2 418	16 728
Uued tegevuste eelarved				
Teaduse populariseerimine TeaMe+ uus eelarve	5 126 292	4 583 450	512 470	30 372
sh lisanduvad Teame+ ja Teeme + vabad vahendid	33 606	18 588	2 418	12 600
sh lisanduvad Mobilitas+ sektoraalses mobiilsuse tegevusest 4.1.3 vabad vahendid	966 394	873 850	92 544	0

Teeme+ avatud taotlusvooru võetud kohustused	1 513 435	1 116 243	147 820	249 372
Teaduse populariseerimise tegevuse vabad vahendid				4 128
UUS meetme 4.1.5 eelarve	6 639 727	5 699 692	660 290	283 873

Muudatuse tulemusel muutuvad meetme tegevuses 4.1.5 finantseerimismäärad järgmiselt: EL toetus 5 699 692 eurot, riiklik kaasfinantseering 660 290 eurot ja omafinantseering 283 873 eurot.

Eelarvet muudetakse järgmiselt:

- Tegevuse 1 eelarve suureneb 399 330 euro võrra, millest tellitakse meediatooteid LTT valdkonna teemade kajastamiseks (telesaatesari üldauditooriumile, materjalide ajakohastamine miks.ee portaalis, info levitamine temaatilistel üritustel).
- Tegevus 2 eelarve väheneb 9810 euro võrra, sest vähendatakse kulusid miks.ee sisuloome ja meenete ning kevadkooli korraldamise arvelt.
- Tegevus 3 eelarve väheneb 26 660 eurot, kuna vähendatakse kulusid inseneeria populariseerimise tegevuskava täitmise, sh kevadkooli korraldamise ja meenete tellimise, ürituste korraldamise ja neil osalemise ning tehnoloogia, teaduse ja inseneeria teemaliste artiklite ja neid täiendavate videote tootmise peale.
- Tegevus 4 eelarve suureneb 233 906 euro võrra, millest korraldatakse Õpilaste Teadusfestivali, koolide uurimistöde koordinaatorite seminare ja teadushariduse konverentse.
- Tegevus 5 eelarve suureneb 140 000 euro võrra, (seejuures omafinantseering suureneb 12 600 euro võrra) millest korraldatakse teaduskommunikatsiooni ja praktilise kommunikatsiooni koolitusi (sh teadlastele, kommunikatsioonispetsialistidele ja ajakirjanikele).
- Tegevus 6 eelarve suureneb 136 122 euro võrra, millest toetatakse teadusteemade jõudmist Arvamusfestivali programmi, korraldatakse teaduse populariseerijate suvekooli ja võrgustike (sh teaduskommunikatsiooni rakkerühm, teaduse populariseerimise rakkerühm, teadus- ja tehnoloogiapakti partnerid) kohtumisi ning luuakse teaduskommunikatsiooni strateegia tegevuskava.
- Tegevus 7 eelarve suureneb 105 000 eurot, millest viiakse läbi 3 minuti loengute konkursse, korraldatakse teaduspärastlõunaid ning toetatakse Eesti Noorte Teaduste Akadeemia toimimist.
- Tegevuste juhtimiskulud suurenevad 22 112 euro võrra seoses sisutegevuste pikendamisega. Lisaks korrigeeritakse punkti 12 ja selle alapunktide sõnastust vastavalt eelpool tehtud muudatustele. Eelarve muudatus ning muudetud eelarvele vastav tegevuskava on heaks kiidetud TeaMe+ nõukoja poolt 14.04.2020 toimunud koosolekul.

Lisa täiendatakse **punktiga 20**, milles kirjeldatakse vaiete lahendamise kord.

Vastavalt perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse § 51 lõikele 2, kui vaie esitatakse rakendusüksuse otsuse või toimingu peale, lahendab vaide rakendusasutus, välja arvatud juhul, kui rakendusasutus on toetuse andmise tingimuste õigusaktis määranud vaide lahendajaks rakendusüksuse. Seega selleks, et rakendusüksuse otsuse või toimingu peale esitatud vaiet oleks pädevus lahendada rakendusüksusel endal, on vajalik vastav kord ette näha toetuse andmise tingimusi kehtestavas õigusaktis ehk antud juhul käesolevas TATis. Seni sellist korda TAT ette

ei näinud, seega rakendusüksuse otsuse või toimingu peale esitatud vaiete lahendamise pädevus on täna rakendusasutusel ehk Haridus- ja Teadusministeeriumil. Punkti 20 lisamisega TATi hakkab alates 1. septembrist 2020. a rakendusüksuse otsuse või toimingu peale esitatud vaideid lahendada rakendusüksus ise. Ehk vaiete lahendamise pädevus läheb Haridus- ja Teadusministeeriumilt üle Riigi Tugiteenuste Keskusele.

3. Eelnõu terminoloogia, vastavus põhiseadusele, seadustele ja Euroopa Liidu õigusele

Eelnõus ei esine õigusaktides varem kasutamata termineid. Eelnõus sisalduvad muudatused on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega, seadustega ning Euroopa Liidu õigusega.

4. Eelnõu mõjud ja käskkirja rakendamiseks vajalikud täiendavad kulutused

Eelnõus tehtavad muudatused ei avalda mõju läbivatele teemadele (regionaalsele arengule, keskkonnahoiule, kodanikuühiskonna arengule, võrdsete võimaluste tagamisele, ühtsele riigivalitsemisele või infoühiskonna edendamisele).

Riigile ja maksumaksjale käskkirja rakendamine täiendavaid rahalisi kulutusi kaasa ei too. Eelnõu rakendamine võimaldab tegevuste vahendeid eesmärgipäraselt ja efektiivsemalt kasutamist.

1. septembrist 2020. a hakkab rakendusüksus Riigi Tugiteenuste Keskus vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 51 lõikele 2 lahendada rakendusüksuse otsuse või toimingu peale esitatud vaideid. Seni on seda teinud Haridus- ja Teadusministeerium.

5. Käskkirja kehtivus

Käskkiri hakkab kehtima üldises korras, välja arvatud käskkirja lisa punkt 20, mis kehtib alates 1. septembrist 2020. aastast.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks ministeeriumidele, Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Riigikantseleile eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ning arvamuse avaldamiseks SA-le Eesti Teadusagentuur. Laekunud ettepanekutega on arvestatud.

Katrin Pihor
teadusosakonna juhataja